

3. Що таке воєнний та військовий злочин. Відповідальність. URL: https://jurliga.ligazakon.net/ru/news/209975_shcho-take-vonniy-ta-vyskoviy-zlochyn-vdpovdalnst.
4. Волощина М. О., Пеньков С. В. Щодо визначення поняття воєнного злочину. *Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 21 жовтня 2022 р. / упор. Л. В. Павлик, У. О. Цмоць. Львів, 2022. С. 89–94.
5. Розмежування понять воєнний та військовий злочин. URL: <https://mil.in.ua/uk/blogs/rozmezhuвання-ponyat-voyennyj-ta-vijskovyj-zlochyn/>

Ключові слова: міжнародне гуманітарне право, воєнний злочин, збройний конфлікт, протидія.

Key words: international humanitarian law, war crime, armed conflict, countermeasures.

ГРИБ АННА МИКОЛАЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного та європейського права,
кандидат юридичних наук*

РОЛЬ НЕЗАЛЕЖНОЇ МІЖНАРОДНОЇ КОМІСІЇ ПО РОЗСЛІДУВАННЮ ПОРУШЕНЬ В УКРАЇНІ

Відповідальність за дотримання прав і свобод людини у світі на універсальному рівні в структурі ООН покладено на створену в результаті реформи, Раду ООН з прав людини, що діє на підставі Резолюції ГА ООН від 15 березня 2006 року 60/251. Наріжним стрижнем і важливою формою діяльності Ради ООН з прав людини є повноваження ініціювати створення міжнародних незалежних комісій по розслідуванні фактів порушення прав людини, комісій по правам людини та місій по установленні фактів порушення прав людини у світі чи в певному регіоні світу.

У зв'язку із виявленими чисельними фактами порушення прав людини на тлі збройної агресії РФ проти України, актуалізоване питання створення незалежної міжнародної комісії по розслідуванню ситуації в Україні. За ініціативи Ради ООН з прав людини прийнята Резолюція «Про положення в галузі прав людини в Україні, що склалася в результаті російської агресії» від 4 березня 2022 року № 49/1, в якій наголошено на рішенні Прокурора МКС про необхідність розпочати розслідування ситуації в Україні та обов'язку всіх сторін Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року і Додаткового протоколу I до них від 8 червня 1977 року в залежності від обставин, переслідувати в судовому порядку та/чи видавати осіб, що імовірно здійснили чи віддали наказ на здійснення кримінальних злочинів та заснувати незалежну комісію по розслідуванню порушень в Україні.

Із аналізу положення Резолюції № 49/1 визначено повноваження комісії по розслідуванню ситуації в Україні: щодо встановлення

фактів, обставин і першопричин будь яких порушень і зловживань; збору, об'єднання та аналізу доказів порушень та зловживань, включаючи гендерний аспект, забезпечення систематичної реєстрації та збереження всіх свідчень, документів, доказів, включаючи записи допитів, показання свідків та матеріали судової експертизи у відповідності із стандартами міжнародного права на випадок майбутніх судових розглядів; документування і перевірка відповідних свідчень і доказів, в тому числі здійснення діяльності на місцях; виявлення осіб і структури, які несуть відповідальність за порушення прав людини чи порушення міжнародного гуманітарного права і інші пов'язані з ним злочини в Україні з ціллю притягнення їх до відповідальності та сприяння доступу жертв злочинів до правосуддя; виносити рекомендації щодо заходів по притягненню до відповідальності винних.

У звіті Незалежної комісії із розслідування ситуації в Україні від 15 березня 2023 року, за результатами річної діяльності комісією було здійснено 8 візитів в Україну та відвідано 56 міст та населених пунктів, проінспектовані місця зруйнувань, місця поховань, місця утримання під вартою із виявленими фактами застосування катувань, досліджена зброя (чи залишки зброї), дослідженні документи, фотографії, супутникові знімки та відеоматеріали.

Відповідно до покладеного на Незалежну комісію мандату згідно з Резолюцією 49/1, на підставі зібраних доказів дійшла до висновку, викладеного у звіті, що російська влада здійснила широкий спектр порушень положень міжнародного права прав людини та міжнародного гуманітарного права в Україні та рф, багато із яких можуть бути прирівняні до воєнних злочинів, включаючи: вбивства, напад на цивільних осіб, незаконне обмеження свободи, тортури та катування, зґвалтування, а також насильницьке переміщення та депортація дітей.

Таким чином, Незалежною комісією був проаналізований факт, чи є ситуація в Україні актом «агресії рф проти України» та дійшла до висновку, що згідно визначення «агресії» відповідно до Резолюції ГА 3314 (XXIX), вторгнення та напад збройних сил рф на територію України і проти українських збройних сил кваліфікуються як акти агресії проти України.

Комісією встановлено, що серія атак збройних сил рф по енергетичній інфраструктурі України та застосування катувань можуть бути прирівняні злочинів проти людяності.

Висновок: роль та діяльність Незалежної комісії по розслідуванню ситуації в Україні щодо розслідування, фіксації, систематизації доказової бази злочинів, виявлення фактів порушення прав людини та основоположних свобод є надважливою в питанні кваліфікації, притягнення до кримінальної відповідальності винних в рамках міжнародного кримінального процесу, а також право жертв на встановлення істини, розробки комплексної програми репарації та не повторення.

Список використаних джерел:

1. Всеобщая декларация прав человека : принята Генеральной Ассамблеей ООН 10 декабря 1948 года. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 08.11.2022).

2. Антонович М. Україна в міжнародній системі захисту прав людини : теорія і практика : монографія / М. Антонович. Київ : Києв.-Могилян. акад., 2007. 381 с.
3. Рада ООН з прав людини. URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2602-human-rights> (дата звернення: 08.11.2022).
4. Створення та діяльність Комісії ООН з прав людини (1946–2006 рр.). *Науковий вісник Херсонського державного університету: Серія «Юридичні науки»*. Випуск 4. Том 2 (2013). С. 174–106.
5. Женевська конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях від 12 серпня 1949 року; Женевська конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб зі складу збройних сил, які потерпіли корабельну аварію на морі, від 12 серпня 1949 року; Женевська конвенція про поводження з військовополоненими від 12 серпня 1949 року; Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року та Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I) від 8 червня 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199 (дата звернення: 08.11.2022).
6. Доповідь Незалежної міжнародної комісії з розслідування порушень в Україні: пункт 4 порядку денного Ситуації в галузі прав людини, що вимагають уваги зі сторони Ради. URL: https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/hrcouncil/coiukraine/A_HRC_52_62_RU.pdf (дата звернення: 08.11.2022).

Ключові слова: міжнародний захист прав людини, Рада ООН з прав людини, Міжнародний кримінальний суд.

Key words: international protection of human rights, Human Rights Council, International Criminal Court.

ГРАБИНСЬКИЙ МИХАЙЛО ІГОРОВИЧ

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
асистент кафедри міжнародного права, кандидат юридичних наук*

ГРУШКО МАЛЬВІНА ВАЛЕРІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного та європейського права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПИТАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ДЕРЖАВОЮ-ПОПЕРЕДНИЦЕЮ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Держава- правонаступниця за концепцією універсального правонаступництва повинна нести відповідальність за порушення зобов'язань держави-попередниці, а також коли держава- правонаступниця продовжує порушувати зобов'язання, які були належним чином прийняті її попередницею, оскільки це має серйозні наслідки для міжнародних відносин і порушує принципи, на яких ґрунтується